

Erfaringer med kartlegging av emosjonell kompetanse

- sett i sammenheng med seksuell helse

Hege Tellefsen (vernepleier/sexologisk rådgiver)
Siri Ane Stramrud (psykiatrisk sykepleier)
Seksjon for Voksenhabilitering (HAVO)

14.03.2024

Respekt • Faglig dyktighet • Tilgjengelighet • Engasjement

Kilde: DALL-E

Hvordan utvikler vi emosjonell kompetanse?

- Utviklingspsykologi (Anton Dosen / Stephen Von Tetzchner)
- Erfares gjennom sosiale kontekster
- Resultat av samspill mellom arv & miljø
- Måten vi viser følelser på er dermed avhengig av tidligere erfaringer og læringshistorien vår.
- Positivt samspill med nære omsorgspersoner har stor betydning for sosialt samspill med andre.
- **Trygghet** = hjørnestein i relasjoner og gir rom for læring og mestring

Kilde: DALL-E

Utviklingspsykologi – stadier av emosjonell utvikling

Nivå 1 (0-6 mnd)

Tilpasning

Nivå 2 (6-18 mnd)

Sosialisering

Nivå 3 (1,5-3 år)

Individualisering

Nivå 4 (4-7 år)

Identifisering

Nivå 5 (8-12 år)

Virkelighetsorientering

Fra ytre emosjonsregulering til at man gradvis overtar stadig større del av reguleringen selv.

Fra biologiske reguleringsmønstre til psykologiske og sosiale mønstre.

Hva da om man i tillegg har en kognitiv funksjonsnedsettelse/nevroutviklingsforstyrrelse?

Sårbarhet for å utvikle store reguleringsvansker

- Emosjonell kompetanse ofte lavere enn biologisk alder og kognitive evner tilsier
- Blir ofte overvurdert i deres evne til å forstå seg selv og andre, samt uttrykke og regulere egne følelser
- Kan kontrollere aktivering og affekt i kortere perioder
- Større risiko for å utvikle utrygg tilknytning.
Utrygg tilknytning = stress og atferdsvansker
Utrygghet = fall i tilpasning/mestringsferdigheter
Eks: flytting, overganger, endringer, ukjente relasjoner, osv.

Kilde: DALL-E

Merkelapper vi møter i saker med utfordrende atferd - noen du kjenner igjen?

Er ustabil/syk

Egenrådig

Trenger mer struktur

Ønsker oppmerksomhet

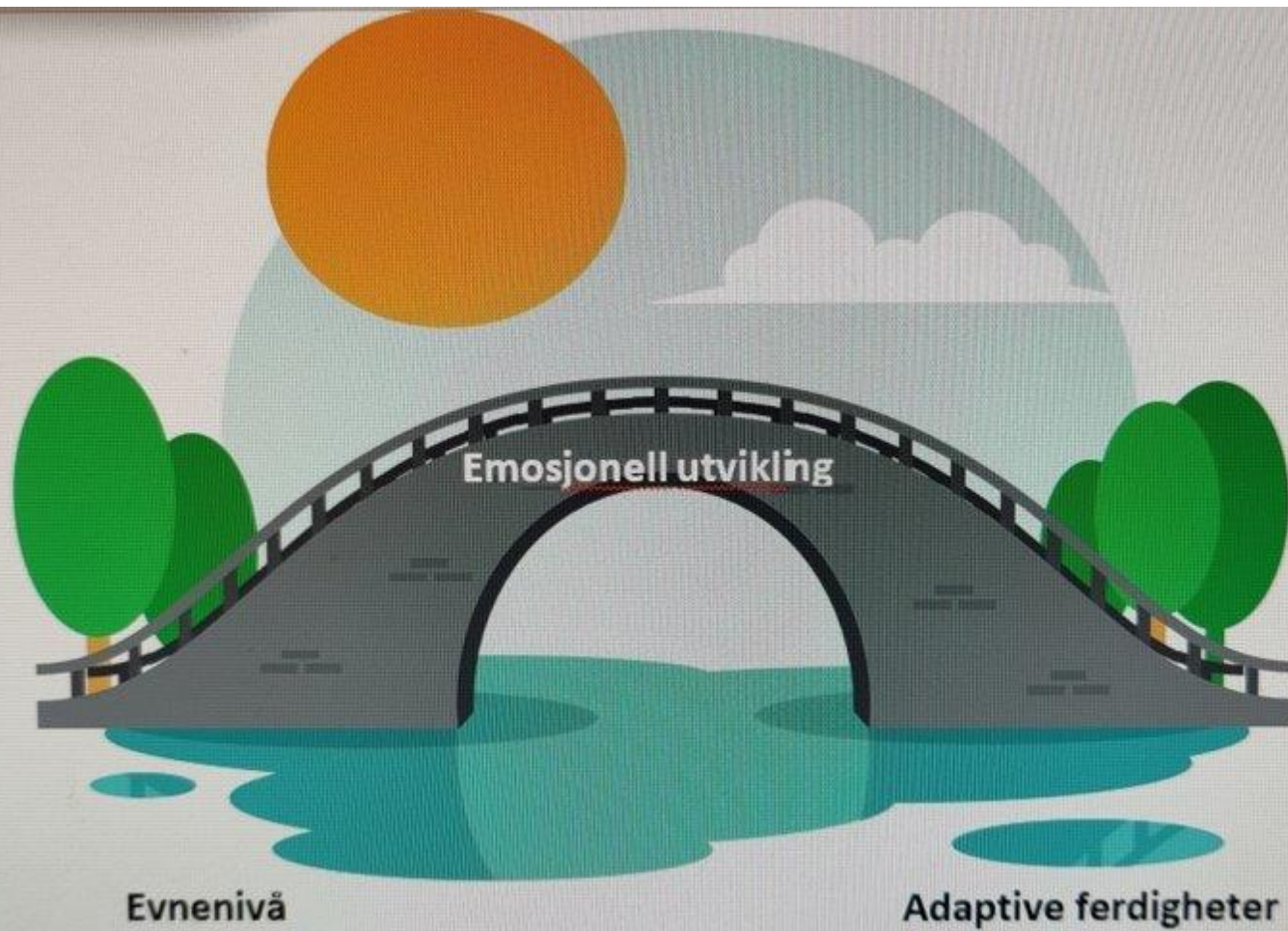
Gjør det bevisst

Passer ikke her

Klarer ikke forhold seg til regler

Tester meg/oss

Manipulerer

publicdomainvectors.org
publicdomainvectors.org

Kilde: Kjersti Karlsen, NKUP

Hvorfor kartlegge emosjonell kompetanse?

Kan bidra til mer målretta miljøterapi og intervensjoner.

Møte individets behov

Fremme videre emosjonell vekst

Ikke bare om atferd- men også om behov og motivasjon.

Støtte mentalisering og refleksjon hos ansatte

Målet:

- **fellespråk**
- **lik forståelse og tilnærming**

Kilde: Stockbilder, Power Point

○ Gir bedre forutsetninger for økt livskvalitet

○ Kan fremme personens emosjonelle kompetanse – MEN: noen er avhengig av ytre emosjonsregulering livet ut.

Intern

SEED-2: Skala for Evaluering av Emosjonell Utvikling, 2 (tidligere SED-S)

- **Formål:** *vurdere emosjonelt utviklingsnivå hos barn og voksne med intellektuellfunksjonsnedsettelse (ikke diagnostisk- men tilleggsinformasjon)*

(Tysk versjon SEED-2 brukes del av autismeutredning)

- Semistrukturert spørreskjema
- Atferd siste 2-12 uker (her & nå)
- 240 spørsmål fordelt på 8 domener
- Tar utgangspunkt i utviklingspsykologi og ulike utviklingsnivåer
- Fokus på hele profilen, ikke bare gjennomsnittscore

- Bygger på Anton Dosèn
- «Scheme of appraisal of emotional development» (SAED)
- Standardisert på tvers av 6 land
- Normert på 160 barn – god validitet (Sappok m,fl., 2019)
- God reliabilitet (Vandevælde mfl., 2016)

SEED-2

Skala der Emotionalen Entwicklung – Diagnostik 2

Tanja Sappok
Sabine Zepperitz
Filip Morisse
Brian Fergus Barrett
Anton Došen

Ein Instrument zur Erhebung des emotionalen Entwicklungsstands bei Personen mit einer Störung der Intelligenzentwicklung

 hogrefe

Emosjonelle domener

1. Forhold til egen kropp

2. Samspill med omsorgspersoner

3. Forhold til endringer i omgivelser/objektpermanens

4. Emosjonell differensiering

5. Relasjon til jevnaldrende/andre

6. Forhold til materielle verden

7. Kommunikasjon

8. Emosjonsregulering

Utviklingsnivåer

Nivå 1 (0-6 mnd)

Tilpasning

Nivå 2 (6-18 mnd)

Sosialisering

Nivå 3 (1,5-3 år)

Individualisering

Nivå 4 (4-7 år)

Identifisering

Nivå 5 (8-12 år)

Virkelighetsorientering

Nivå 6 (13-18 år)

Sosial individualitet og identitet

Hvorfor kan det være nyttig å bruke SEED-2 når det gjelder seksuell helse?

- Seksualitet handler om følelser, nytelse, relasjoner, kjønn og identitet.
- Nyttig supplement sammen med en KroppKunn /SexKunn og gir informasjon om :
- Kjønnssidentitet, sjenanse ift seksualitet og egen kropp
- Evnen til å tilpasse seg endrede situasjonskrav
- Evnen til å ta andres perspektiv/theory of mind/tolke kroppsråk.
- Evnen til å sette grenser for seg selv, identifisere farlige situasjoner og respekterer andres grenser
- Evnen til å kommunisere om behov. Kan pas beskrive egne følelser/hvordan regulerer og formidler hen følelser.
- Grad av impuls kontroll og evnen til å respektere andres grenser, tåle avvisning.

Emosjonell fungering og PBA/SSA

- Lav emosjonell funksjon eller manglende evne til å håndtere følelser på en adekvat måte kan være assosiert med økt risiko for å utøve og bli utsatt for PBA/SSA
- **Manglende impuls kontroll**
- **Sviktende sosial forståelse og empati**
- **Utilstrekkelig problemløsningskapasitet**
- **Traumer og misbrukserfaringer**
- **Manglende evne til å regulere følelser**
- **Mangel på sosial støtte**

Kan SEED- 2 være et nyttig supplement ved utredning av PSA/SSA?

Faktor 5: Helsemessig, kognitiv og emosjonell funksjonsevne (Fra AIM 3)

- A. Emosjonell regulering
- B. Selvoppfattelse
- C. Evne til empati
- D. Emosjonell kongruens med pre-pubertale barn
- E. Læringsevne
- F. Fysisk helse

Håpet er:

- Skreddersy seksualopplæringen enda mer basert på emosjonelle behovene til pasient
- Felles forståelse om behov kan være til hjelp for tjenesteytere I arbeidet med å bistå pasientene med å forvalte og sosialisere egen seksualitet på en sunn og hensiktsmessig måte basert på emosjonell fungering.

Eks sak 1:

- Mann, 30 årene. Lett grad av utviklingshemming
- Anmeldt for seksuell overskridende atferd. Sakene henlagt.
- HAVO gjennomførte en SexKunn, SED – S og PROFESOR.
- Resultatene etter kartleggingene:

Mye teoretisk kunnskap om seksuell helse, men:

På SED-S scoret han 4-7 år emosjonelt og enda lavere på differensiere følelser og kommunikasjon med andre.

- PROFESOR : Lav bevissthet normer og regler, svak selvregulering og problemløsningsferdigheter+ manglende bruk av adekvate strategier for å forebygge PSA/SSA
- Utgangspunkt for psykoedukasjon videre og endrede miljøtiltak/annen tilnærming.

Ny norsk offisiell oversettelse 2024

SEED-2 er et kartleggingsverktøy som har til formål å vurdere emosjonelt utviklingsnivå hos barn og voksne med intellektuell funksjonsnedsettelse.

NKUP skal forske på SEED-2 i norsk kontekst.

Hogrefe har 30 min webinar som gir innføring i verktøyet:

Mandag 08.04.24 kl 11.30-12.00

Mandag 13.05.24 kl 11.30-12.00

Mandag 03.06.24 kl 11.30-12.00

Kontaktpersoner:

Gry Høgli, sales and product manager Hogrefe

Mail: gry.bakli@hogrefe.no

Trine lise bakken, fag- og forskningsleder NKUP

Mail: UXTLBA@ous-hf.no

Tlf. 0047 230 66 127 / 41531160

Kurs kan tilbys av PUA (OUS)

SEED-2

Skala der Emotionalen Entwicklung – Diagnostik 2

Tanja Sappok
Sabine Zepperitz
Filip Morisse
Brian Fergus Barrett
Anton Došen

Ein Instrument zur Erhebung des emotionalen Entwicklungsstands bei Personen mit einer Störung der Intelligenzentwicklung

 hogrefe

 SØRLANDET SYKEHUS

Kilder og referanser

- [SED-S - Scale of Emotional Development - Short \(SED-S\) – Hogrefe - Online testing, psychometric test & training providers](#)
- [SED-S tilgjengelig på norsk - Oslo universitetssykehus HF \(oslo-universitetssykehus.no\)](#)
- [Grundig om utviklingspsykologi | Tidsskrift for Norsk psykologforening \(psykologtidsskriftet.no\)](#)
- [Utviklingspsykologi by Tetzchner, Stephen von. 9788205528567R180. Digital bok - 2021 | Akademika.no](#)
-
- Bakken, T.L. (2023) "*Om emosjonenes betydning i miljøterapi*" [nettdokument]. Trondheim: Nasjonalt kompetansemiljø om utviklingshemming (NAKU). Sist faglig oppdatert 26. juni 2023, lest 29. november 2023. Tilgjengelig fra <https://naku.no/kunnskapsbanken/om-emosjonenes-betydning-i-miljøterapi>